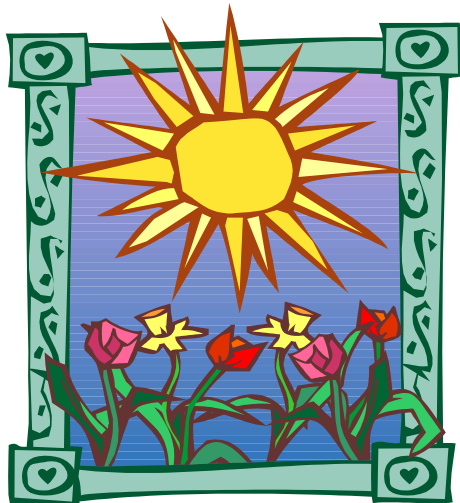

LASTEN DIABETES & SOSIAALITURVA 2020

Sosiaalityöntekijä Juhani Luotola
014-2691755
juhani.luotola@ksshp.fi

ALLE 16-VUOTIAAN VAMMAISTUKI

Alle 16-vuotiaan vammaistuki on tarkoitettu pitkäaikaisesti sairaalle tai vammaiselle lapselle.

Tuen saaminen edellyttää, että lapsen hoidosta, huolenpidosta ja kuntoutuksesta aiheutuu perheelle vähintään kuuden kuukauden ajan **tavanomaista suurempaa rasitusta ja sidonnaisuutta verrattuna vastaavanikäiseen terveeseen lapseen.**

Alle 16-vuotiaan vammaistuen saannin ja sen suuruuden ratkaisee ennen kaikkea lapsen **kokonaistilanne**, ts. kuinka paljon ”erityistä” lapsen hoitamiseen liittyy. Vammaistukipäätös tehdään yksilöllisesti jokaisen lapsen kohdalla. Vanhempien hakemuslomakkeessa antamalla tiedoilla on hyvin suuri merkitys.

Tavanomaista suurempi **rasitus ja sidonnaisuus**:

- vanhemmat ovat tavanomaisesta poikkeavalla tavalla sidoksissa lapsen hoitoon esim. tutkimus- ja kontrollikäynneistä huolehtiminen, lapsen ikätasoa suurempi avun tarve päivittäisissä toiminnoissa (esim. ruokailun ja muun päivärytmin säännöllisyys), voinnin seuranta, lääkitys, päivä/iltapäivähoidon järjestelyt
- taloudellisessa rasituksessa huomioidaan kaikki ne kustannukset, jotka johtuvat lapsen sairaudesta tai vammasta niiltä osin, kuin vanhemmat ne itse maksavat

Alle 16-vuotiaan vammaistuki on porrastettu kolmeen ryhmään: **perusvammaistuki, korotettu vammaistuki ja ylin vammaistuki.**

Kaikki insuliinihoitoa vaativaa diabetesta sairastavat lapset ovat oikeutettuja **ainakin korotettuun tukeen.**

Korotettu vammaistuki 217,13 €/kk

Diabetesta sairastavan lapsen hoidosta ja huolenpidosta aiheutuvan rasituksen ja sidonnaisuuden katsotaan olevan vaativaa, jos diabeteksen hoito edellyttää päivittäisiä insuliinipistoksia tai jos lapsella on käytössään insuliinipumppu. Diabeteksen hoidon katsotaan edellyttävän hoidosta huolehtivan erityistä perehtyneisyyttä hoitotoimenpiteisiin. Lisäksi diabeteksen hoidosta katsotaan aiheutuvan huomattavaa päivittäistä valvonnan ja seurannan tarvetta sekä lasta saatetaan auttaa päivittäin insuliinin pistämisessä ja/tai verensokerinmittauksissa. Insuliinihoitoista diabetesta sairastavalla lapsella katsotaan olevan oikeus korotettuun vammaistukeen 16-vuotiaaksi asti.

Ylin vammaistuki 421,03 €/kk

Diabetesta sairastavalla lapsella on oikeus ylimpään vammaistukeen, jos diabeteksen hoito edellyttää ympärivuorokautista hoitoa ja valvontaa.

Lapsen hoidosta ja huolenpidosta aiheutuvan rasituksen ja sidonnaisuuden katsotaan olevan vaativaa ja ympärivuorokautista, esimerkiksi silloin jos lapsella on jokin muu krooninen perussairaus, jonka hoito vaikeuttaa diabeteksen hoitoa tai jos lapsi on alle 3-vuotias. Myös diabetekseen sairastuvalla yli kolmivuotiaalla mutta alle 6-vuotiaalla lapsella katsotaan olevan oikeus ylimpään vammaistukeen puolen vuoden ajan monipistoshoidon alkuvaiheessa. (Kelan etuusohje 30.12.2016, s. 38–39).

Muiksi krooniseksi perussairaudeksi, joka vaikeuttaa diabeteksen hoitoa ei katsota esim. keliakiaa.

Hakeminen

Vammaistukea haetaan Kelan paikallistoimistosta lomakkeella EV 258. Tukea ei voi hakea verkossa. Liitteeksi tarvitaan C- tai B-lääkärintodistus (vammaistukea ja lääkkeiden erityiskorvauksen hakemista varten riittää yksi lääkärinlausunto, esim. B). Vammaistukea voi tarvittaessa hakea takautuvasti puolen vuoden ajalta. Se myönnetään joko määräajaksi tai kunnes lapsi täyttää 16 vuotta.

Vammaistuki on **verotonta** tuloa, eikä sen saaminen riipu perheen muista tuloista tai varallisuudesta. Sen saamista eivät myöskään estä muut etuudet tai korvaukset. Sitä voidaan maksaa myös riippumatta siitä, onko lapsi **päiväkoti- tai kotihoidossa**.

Huom.:

2016 alkaen Kela ei enää lähetä ilmoitusta määräaikaisen vammaistuen päättymisestä. Tämän vuoksi vammaistukipäätös kannattaa panna talteen ja muistaa ajoissa (n. 2 kk) ennen päätöksen umpeutumista varata lapselle lääkäriaika tai tilata uusi lääkärinlausunto jatkohakemusta varten. **Kela ei enää korvaa myöskään jatkohakemukseen tarvittavaa lääkärinlausuntoa.**

Muutoksenhaku

Kelan vammaistukipäätöksestä voi valittaa sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalle. Ohjeet valituksen tai muutoksenhaun tekemisestä on aina liitetty päätökseen. Valituksen käsittelyaika muutoksenhakulautakunnassa saattaa olla pitkä. Joskus kielteisissä ratkaisuissa uusi hakemus on valitusta hyödyllisempi vaihtoehto.

ERITYISHOITORAHA

Erytyshoitorahaa voidaan maksaa vanhemmalle 0–15-vuotiaan lapsen hoitoon osallistumisen perusteella silloin. Sen myöntäminen edellyttää, että hakija on estynyt tekemästä työtään ja ettei hänellä ole ollut työtuloja tältä ajalta.

Erytyshoitorahaa ei makseta silloin, kun hakija on vuosilomalla tai muulla (palkallisella) vapaalla työstään. Myös kotiäidit ja koti-isät sekä päätoimiset opiskelijat ovat oikeutettuja erityishoitorahaan. Myös yrittäjällä on oikeus erityishoitorahaan, jos lapsen hoitoon osallistumisesta aiheutuu yritystulon menetystä. Kotihoidon tuki tai omaishoidon tuki eivät ole este erityishoitorahan maksamiselle.

Erytyshoitorahaa voi saada, kun

- osallistuu alle 7-vuotiaan lapsensa sairaala- tai poliklinikkahoitoon
- osallistuu 7–15-vuotiaan **vaikeasti** sairaan lapsensa sairaala- tai poliklinikkahoitoon
- osallistuu 0–15- vuotiaan lapsensa kuntoutukseen
- hoitaa kotona alle 16-vuotiasta **vaikeasti** sairasta lasta ja kotihoito liittyy sairaala/poliklinikkahoitoon
- on varalla kotihoitoon liittyvän, hoitavan lääkärin arvioon perustuvan koulu- tai päiväkotikokeilun ajalla

Sairaala- tai sairaalan poliklinikkahoidossa olevien **alle 7-vuotiaiden** lasten vanhemmilla on oikeus saada erityishoitorahaa kaikissa sairaustapauksissa, kun lääkäri pitää vanhempien osallistumista hoitoon ja kuntoutukseen tarpeellisena. Alle 7-vuotiaan lapsen pkl-käynniltä voi siis hakea erityishoitorahaa, jos käyntiin kuluu matkoineen noin kuusi tuntia.

0–15-vuotiaalla diabeteksen hoidon aloitusvaihetta ja diabetesta, joka on vaikea tasapainottaa, pidetään **aina vaikeana sairautena**. Kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssien ajalta voi saada erityishoito- tai kuntoutusrahaa, vaikkei sairaus olisikaan vaikea.

Vanhemman edellytetään osallistuvan lapsen hoitoon tai kuntoutukseen **lähes koko päivän** (vähintään kuusi tuntia). Myös matka-aika otetaan huomioon.

Erytyshoitoraha on **sairausvakuutuksen päivärahan suuruinen (väh. 28,94 €/arkipäivä)** ja verollinen. Sitä maksetaan yleensä vain toiselle vanhemmalle kerrallaan, mutta erityisin perustein molemmat vanhemmat voivat saada sitä samalta ajanjaksolta, esimerkiksi diabeteksen hoidon aloitusvaiheessa sairaalassa. Kotihoidon ajalta erityishoitorahaa ei missään tilanteessa makseta molemmille vanhemmille saman lapsen hoitamisesta. Yleensä sitä maksetaan enintään 60 arkipäivältä saman sairauden perusteella, mutta erityisin perustein myös pitemmältä ajalta. Enimmäisaika lasketaan erikseen sairaalahoidon ja kotihoidon perusteella.

Erytyshoitorahaa ei makseta samanaikaisesti eräiden muiden etuuksien kanssa, esimerkiksi työttömyyskorvaus, äitiys-, isyys- tai vanhempainraha tai sairauspäiväraha.

Hakeminen

Erytyshoitorahaa haetaan Kelasta lomakkeella [SV 89](#), liitteeksi tarvitaan **lääkärintodistus D** (maksuton) sekä työnantajan todistus palkattomasta vapaasta. Hakemuksen voi tehdä myös verkossa. Hakuaikaa on neljä kuukautta takautuvasti.

TERVEYDENHUOLLON MAKSUT 2020

Poliklinikkakäynnistä peritään 41,20 €. Alle 18-vuotiailta peritään sairaalan hoitopäivämaksu (48,90 €/vrk) **vuodeosastohoidosta** enintään 7 päivän ajalta vuodessa.

Terveydenhuollon asiakasmaksujen maksukatto kalenterivuodessa on **683 € vuonna 2020**. Maksukattoon lasketaan toisen huoltajan ja hänen alle 18-vuotiaiden huollettaviensa kaikki julkisen terveydenhuollon maksut Suomessa (ei kuitenkaan terveystieteiden tutkimuskeskuksen hammashoidon tai kotisairaanhoidon maksuja). Potilaan tai huoltajan tulee itse seurata maksujen kertymistä ja olla yhteydessä potilaslaskutukseen (sosiaalityöntekijä voi olla tarvittaessa apuna).

Kela ei korvaa julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuja perheelle.

Potilasasiamies terveydenhuollossa

Kaikissa julkisissa ja yksityisissä terveyden huollon yksiköissä on potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 11 §:n mukaan oltava potilasasiamies, jonka tehtävänä on:

- Neuvoa potilasta (perhettä) potilaan oikeuksiin liittyvissä asioissa,
- Avustaa potilasta muistutuksen tai kantelun tekemisessä, jos potilas on tyytymätön terveydenhuollossa saamaansa hoitoon tai kohteluun
- Avustaa potilasta tarvittaessa potilasvahinkolain (585/1986) mukaisen potilasvahinkoilmoituksen tekemisessä sekä myös muussa potilaan oikeuksiin liittyvässä asiointinnissa muiden viranomaistahojen kanssa sekä
- Tiedottaa potilaan oikeuksista ja toimia niiden edistämiseksi.

Potilasasiamiehen yhteystiedot tulisi löytyä jokaisesta terveydenhuollon yksiköstä, usein ne ilmoitetaan myös yksikköjen nettisivuilla kohdassa "potilaan oikeudet" tai vastaavaa. Potilasasiamiehen palvelut ovat maksuttomia ja luottamuksellisia.

MATKAKUSTANNUKSET JA YÖPYMISRAHA

MATKAKUSTANNUKSET

Sairausvakuutuksen perusteella korvataan matkakustannukset tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen omavastuun 25 € ylittävältä osalta yhteen suuntaan. Tarvittaessa korvataan myös saattajan matkat. Jos itse maksettavaksi jääneet matkakustannukset ylittävät kalenterivuoden aikana 300 € (ns. vuosikatto), ylittävä osa korvataan kokonaan. Omavastuusuuden täyttymistä on potilaan itsensä seurattava, varsinkin alle omavastuun jäävien omalla autolla tai julkisella kulkuneuvolla tehtyjen matkojen osalta. Matkakustannusten vuosikatto on potilaskohtainen ja siihen huomioidaan kaikki sairaanhoidon ja kuntoutuksen vuoksi tarvittavat matkat esim. sairaalaan, terveyskeskukseen, apuvälinesovitukseen tai kuntoutuspaikkaan. Huomioon otetaan myös muut kuin sydänsairauden hoitoon liittyvät terveydenhuollon matkat. Alle omavastuun jäävien matkakustannusten vuotuisen seurantaan on Kelassa lomake SV 4. Sen käyttöä suositellaan: jos matkakustannuskatto on joka tapauksessa täyttymässä, lyhyetkin terveydenhuollon matkat kannattaa kirjata lomakkeelle.

Kela korvaa matkakustannukset halvimman kulkuneuvon, yleensä julkisten liikennevälineiden taksan mukaisesti ja yleensä lähimpään hoitopaikkaan, paitsi kun erityiskulkuneuvon käyttö on perusteltua: terveydellisistä syistä (lääkärin arvio) liikenneolosuhteiden vuoksi (asiakas selvittelee asian Kelan paikallistoimiston kanssa). Kelan ohjeiden mukaan omaa autoa pidetään kuitenkin halvimpana kulkuneuvona alle 100 km yhdensuuntaisella matkalla, jolloin myös riittää hakijan oma ilmoitus. Kela ei näissä tapauksissa siis vaadi terveydenhuollon todistusta.

Potilaalla on mahdollisuus saada terveydentilansa tai sairautensa vuoksi terveydenhuollon ammattihenkilön antama todistus (SV 67) esim. taksimatkaa varten. Todistus voidaan kirjoittaa kertamatkalle, määräajalle (esim. jotain suunniteltua hoitajaksoa varten) tai toistaiseksi. Pitemmän aikaa voimassa oleva SV 67 todistus kannattaa pyytää vaikeasti sairaalle tai monivammaiselle lapselle, jolla on paljon hoito-, tutkimus- ja kuntoutuskäyntejä.

Kelan korvaamien taksimatkojen tilausjärjestelmä muuttui 1.7.2018. Jos potilaalla on oikeus Kelan korvaamaan taksimatkaan (terveydentila tai puutteelliset liikenneolosuhteet), taksi pitää tilata alueellisesta tilausnumerosta. Tällöin potilas saa matkakorvauksen heti taksissa ja maksaa matkastaan enintään 25 euron omavastuun. Jos taksi tilataan muulla tavoin, ei Kela korvaa matkaa. Keski-Suomen maakunnan alueella Kela taksi tilataan numerosta 0800 302 259, Pohjois-Savossa 0800 302 250 Etelä-Savossa (mukaan lukien Itä-Savon alue) 0800 302 245 ja Pohjois-Karjalassa 0800 302 255. Jos on epäselvää, mihin alueeseen kotikunta kuuluu, tilausnumeron voi tarkistaa Kelan sivuilla olevasta kuntalistasta (pdf).

Matkakustannusten takautuva haku aika on 6 kuukautta. Suurten matkakustannusten vuosiseurannassa on korvauksia haettava alkuvuoden matkoista 6 kuukauden kuluessa matkan tekemisestä, vaikka asiakas ei saisikaan suoraan korvattavana vielä lainkaan korvausta!

LÄÄKEKORVAUKSET

Sairausvakuutus korvaa yleensä joko kokonaan tai osittain lääkärin sairauden hoitoon määräämän lääkkeen hinnan. Korvausluokkia on kolme: **peruskorvaus 40 %**, **alempi erityiskorvaus 65 %**, ja **ylempi erityiskorvaus 100 %**

Diabeteksen hoitoon tarkoitettu insuliini kuuluu yleensä ylempään erityiskorvausluokkaan (uusimpia valmisteita lukuun ottamatta) korvausnumerolla YE 103. Kustakin lääkkeestä peritään kuitenkin **4,50 € omavastuu** joka kerta lääkettä ostettaessa.

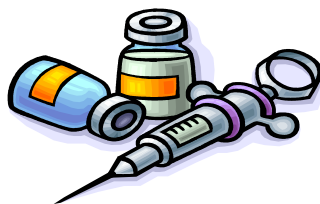
Vuoden 2016 alusta lähtien Kela voi maksaa erityiskorvausta tietyin edellytyksin takautuvasti jo lääkärinlausunnon allekirjoituspäivämäärän jälkeen tehdyistä lääkeostoista. Takautuvaa erityiskorvausta voidaan kuitenkin maksaa enintään 3 kuukauden hoitoaikaa vastaavasta valmistemäärästä. Korvausta on haettava 6 kuukauden kuluessa lääkkeen ostopäivästä. Ennen korvauspäätöksen saamista tehdyistä lääkeostoista (kun B-lausunto on Kelassa käsittelyssä) kannattaa säilyttää apteekin kassakuitit ja lääkärin määräämistä kliinisistä ravintovalmisteista myös ns. laskelma Kelaa varten.

Alkuomavastuu

Hallituksen säästöpäätöksiin liittyen Kelan maksamia lääkekustannusten korvauksia on muutettu 1.12.2016 alkaen. Yli 18-vuotiaille potilaille otettiin käyttöön 50 euron ns. **alkuomavastuu**. Alkuomavastuuta sovelletaan sen vuoden alusta, jolloin henkilö täyttää 19 vuotta, eli se **ei koske lapsia**.

Suuret lääkekustannukset

Lääkekustannuksissa, jotka asiakas itse joutuu maksamaan, on kalenterivuodessa potilaskohtainen yläraja, ns. **vuosikatto, joka on 577,66 € vuonna 2020**. Vuosikaton ylittymisen jälkeen maksettava lisäkorvaus on 100 % 2,50 € lääkekohtaisen omavastuun ylittävältä osalta. Vuosikaton ulkopuolelle jäävät sellaiset lääkkeet, joille ei ole vahvistettu hintaa, samoin ilman lääkärin määräystä ostetut lääkkeet.

KUNTOUTUS

Perhe/sopeutumisvalmennuskursseilla pyritään tukemaan sekä vammaista lasta itseään, että hänen vanhempiaan ja sisaruksiaan vammasta johtuvissa uusissa ja vaikeissa tilanteissa. Tavoitteena on

- edistää vammaisen lapsen ja hänen perheensä sosiaalista toimintakykyä
- antaa mahdollisuus keskustella vammaisuudesta ja sen aiheuttamista tunnoista
- antaa lisää tietoa

Perhe/sopeutumisvalmennuskursseja järjestää mm. **Diabetesliitto**. Kursseille hakemisesta kannattaa keskustella pkl-käynnillä lääkärin/diabeteshoitajan kanssa, koska kurssille tarvitaan lääkärin suositus. Nuorille (12-18v) on omia kursseja. Pääosa kursseista on kesäaikaan. Kelan kustantamille kursseille ei ole varsinaista haku aikaa, mutta hakemus kannattaa tehdä hyvissä ajoin ennen halutun kurssin alkua.

Myös paikalliset diabetesyhdistykset ja sairaalat järjestävät erilaisia kursseja ja leirejä, joille lapset, nuoret tai perheet voivat osallistua.

TOIMEENTULOTUKI

Perustoimentulotuki haetaan Kelasta

Toimeentulotuki on henkilön tai perheen viimesijainen taloudellinen tuki, joka kattaa elämän perusmenoja. Toimeentulotuki on tarkoitettu lyhytaikaiseksi etuudeksi, ja sen tarkoitus on auttaa tilapäisten vaikeuksien yli, ehkäistä sellaisten syntymistä ja edistää itsenäistä selviytymistä.

Toimeentulotuki muodostuu kolmesta osasta:

1. perustoimeentulotuesta (haetaan Kelasta),
2. täydentävästä toimeentulotuesta (haetaan kotikunnasta) ja
3. ehkäisevästä toimeentulotuesta (haetaan kotikunnasta).

[Perustoimeentulotukea](#) voi saada henkilö tai perhe, jonka tulot ja varat eivät riitä välttämättömiin jokapäiväisiin menoihin.

Tammikuun alusta 2017 toimeentulotukea haetaan Kelasta verkossa osoitteessa www.kela.fi/asiointi. Myös liitteet voi toimittaa Kelaan verkossa. Liitteeksi riittää esim. selkeä kännykällä otettu kuva. **Vaihtoehtoisesti tukea voi hakea paperilomakkeella**. Lomakkeita saa Kelan toimistoista ja niitä voi tulostaa myös sivulta www.kela.fi/lomakkeet.

Kelan palvelunumerossa 020692207 vastataan toimeentulotukeen liittyviin kysymyksiin.

Täydentävä toimeentulotuki haetaan kotikunnasta

Jos asiakkaalla tai perheellä on erityisiä menoja, joita perustoimeentulotuki ei kata, **kotikunnan sosiaalitoimisto voi harkintansa mukaan myöntää täydentävää toimeentulotukea tai ehkäisevää toimeentulotukea**.

Hakija tarvitsee aina Kelan päätöksen perustoimeentulotuesta, vaikka hakisi vain täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea.

SOSIAALITOIMEN PALVELUT

Omaishoidon tuki

Kunta voi maksaa **omaishoidontukea** pitkäaikaissairasta ja/tai vaikeavammaista lasta hoitavalle omaiselle. Sen tavoitteena on mahdollistaa lapsen kotona tapahtuva hoito. Tuen suuruus riippuu lapsen tarvitseman hoidon ja avun määrästä sekä hoidon sitovuudesta ja vaativuudesta. Kunta voi itse päättää, kenelle se maksaa omaishoidontukea ja minkä suuruisena. Omaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion vähimmäismäärä on 399,91 euroa kuukaudessa vuonna 2019.

Omaishoidon tukea haetaan yleensä kunnan kotipalvelusta. Kunnilla on käytössä tähän omia hakulomakkeita. Yleensä kunnan kotipalvelun työntekijät tekevät kotikäynnin, kun asiakkaan oikeutta omaishoidon tukeen selvitetään. Erillistä lääkärinlausuntoa, esim. B tai C, omaishoidon tuen hakemiseen ei tarvita – aiemmasta esim. Kelan etuuksia varten laaditusta lausunnosta voi liittää kopion hakemukseen.

Lapsiperheiden kotipalvelu

Sosiaalihuoltolain uudistuksessa 1.4.2015 vahvistettiin lapsiperheiden oikeus kotipalveluun. Palvelua voivat saada perheet, joilla on tarvetta tilapäiseen lastenhoitoapuun ja/tai välttämättömään kodinhoitoapuun. Avuntarpeen syynä voi olla esim. aikuisen tai lapsen sairastuminen tai vammautuminen, väsymys tai uupumus perheessä tai muu perheen erityistilanne. Apua annetaan normaalina sosiaalihuollon palveluna ilman että edellytetään lastensuojelun asiakkuutta.

Kunta voi järjestää kotipalvelua omien kodinhoitajiensa kautta tai vaihtoehtoisesti myöntämällä perheelle palveluseteleitä, joilla perhe voi ostaa kotipalvelua yksityisiltä yrityksiltä. Palvelusetelillä maksettu palvelu ei oikeuta kotitalousvähennykseen.

Kotipalvelua voi kysyä oman kunnan kotipalveluohjaajilta. Palvelun myöntäminen edellyttää palvelutarpeen arvioimista ja palvelusuunnitelman tekemistä.

Sosiaaliasiamies

Sosiaalihuollon asiakaslaissa säädetään myös sosiaaliasiamiehestä, jonka puoleen asiakas tai perhe voi kääntyä, jos on tyytymätön saamaansa palvelun tai kohteluun sosiaalihuollon yksiköissä. Sosiaaliasiamiehen tehtävänä on myös mm. tiedottaa sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksista. Sosiaaliasiamiehen yhteystiedot on saatavissa kotikunnan sosiaalitoimistosta tai internetsivuilta.